

بررسی ریسکهای کارتهای اعتباری و راهکارهای جبرانی

شهریار دهقانی

دانشجوی کارشناسی ارشد تجارت الکترونیک

دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی

dehghanish@yahoo.com

دکتر احمد اصل حداد

استادیار دانشکده مهندسی صنایع

دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی

ahahad@kntu.ac.ir

چکیده:

مدت مدیدی است که دنیا و بخصوص کشورهای جهان اول استفاده از کارتهای اعتباری را شروع کرده‌اند و در کشور ما استفاده از این ابزار اعتبار دهی پس از رشد تکنولوژی و رواج بانکداری الکترونیک و شروع استفاده از سایر کارتهای بانکی شروع شد ولی نتوانست از رشدی هم پای رشد بانکداری الکترونیک برخوردار شود. عدم رشد بازار کارتهای اعتباری به دلیل مشکلات اجرائی و وجود ریسکهایی است که صادر کنندگان کارتهای اعتباری با آن روبرو هستند مشکلاتی از جنس مشکلات خلاء قانونی، شرعی، فرهنگی، اقتصادی و ... که هر کدام تا حدی در این امر دخیل هستند در این نوشته ضمن ذکر مختصری از تاریخچه کارتهای اعتباری به تشریح ابعاد ریسک این کارتها پرداخته و سپس با نظری به این مشکلات، راه کارهای موجود را بررسی خواهد شد.

کلمات کلیدی:

پرداخت الکترونیک، کارت اعتباری، ریسک، موسسات اعتبار سنجی

مقدمه:

با توجه به سیاستهای اعمالی دولت و بانک مرکزی امروزه تقریباً کمتر کسی هست که حداقل یکنوع کارت بانکی در اختیار نداشته باشد. هرچند استفاده بهینه و کامل از این ابزار توسط دارندگان آن مبحث دیگری است ولی با اطمینان می توان ادعا کرد که اکثر مردم ایران و به خصوص قشر جوان که درصد بالایی از ترکیب جمعیتی کشور را تشکیل می دهند از کارتهای بانکی و نحوه کارکرد آنها اطلاع دارند. ولی بحث کارتهای اعتباری در بین مردم جا نیافتاده است و شاید بتوان گفت درصد بسیار پایینی از وجود چنین کارتهایی در جامعه اطلاع دارند، این عدم اطلاع بیشتر از آنکه به مباحث تکنولوژی مربوط باشد به سابقه چنین خدماتی در کشورمان بر میگردد چرا که موسسات مالی ایران برخلاف کشورهای جهان اول، خدمات اعتبار دهی به مردم را انجام نمی داده‌اند و اعتبار دهی در جامعه ایرانی منحصر به فروشندگان کالا و خدمات بوده است، به بیان ساده تر با توجه به کشاورزی بودن جامعه ایرانی و حصول درآمد سالیانه به صورت یکجا و در یک مقطعی از سال، مغازه داران با تمایل اجناس خود را به مشتریان خود ارائه می کردند و بدهی خود را در زمان برداشت محصول وصول می کردند. شروع اعتبار دهی به مردم توسط برخی موسسات مالی تقریباً با رشد تکنولوژی بانکی همزمان شد چرا که با رشد تکنولوژی، رسیدگی به حسابهای این گونه خدمات بسیار راحت تر می شد و حل این مشکل با استفاده از تکنولوژی راه استفاده و صدور این خدمات را هموارتر می کرد.

ولی مدت زمان کوتاهی از صدور چنین کارتهایی نگذشته بود که مشخص شد که رشد تکنولوژی هرچند کمک بسیار شایانی به گسترش و شروع این صنعت میکند ولی مشکلات و موانع بزرگتری وجود دارد که هنوز باقی هستند.

تعریف کارت های اعتباری :

کارت اعتباری به کارتی گفته می شود که دارنده آن اجازه دارد با استفاده از کارت اعتباری نسبت به خرید کالا یا خدمات اقدام کند و پرداخت بابت خرید یا استفاده از خدمات را بعداً انجام دهد (خرید الان، پرداخت بعداً) به عبارت دیگر کارت اعتباری به دارنده‌اش این امکان را می دهد که پرداخت بابت رفع نیازهایش را در زمان دیگری و یا با مدت طولانی تری انجام دهد و در عوض دارنده کارت تا اتمام بدهی های خود در پایان هر ماه مبلغی به عنوان سود پرداخت خواهد کرد.

کارت دیگری که در دنیا مرسوم است و حتی در کشور ما هم استفاده دارد که شباهتهای به کارتهای اعتباری دارد ولی یک اختلاف بسیار بزرگ سبب می شود که در دسته بندی دیگری مطرح شوند بدین ترتیب که دارنده کارت پس از استفاده از اعتبار تخصیص یافته، سر ماه موظف به تسویه حساب با موسسه مالی است و امکان تقسیط وجود ندارد به چنین کارتی شارژ کارت گفته می شود.

ارکان کارتهای اعتباری:

۱. صادر کننده کارت:

بانک یا مؤسسه مالی است که به صدور کارتهای اعتباری اقدام کرده و طبق ضوابط خاص، آنها را در اختیار مشتریان می گذارد.

بانک یا مؤسسه صادر کننده کارت علاوه بر عملیات صدور کارت، با مراکز تجاری و خدماتی قرارداد منعقد می کند که در صورت مراجعه دارندگان کارت، مطابق ضوابط و بدون مطالبه پول نقد، کالا و خدمات در اختیار آنان قرار دهد.

۲. پذیرنده کارت: کلیه مراکز تجاری، خدماتی و مالی است که براساس قراردادی با صادر کننده کارت توافق می کنند تا در صورت مراجعه دارندگان کارت، کالا و خدمات مورد نیاز آنان را در برابر کارت ارائه نمایند؛ سپس طبق قرارداد بهای کالاها و خدمات را از صادر کننده کارت دریافت کنند.

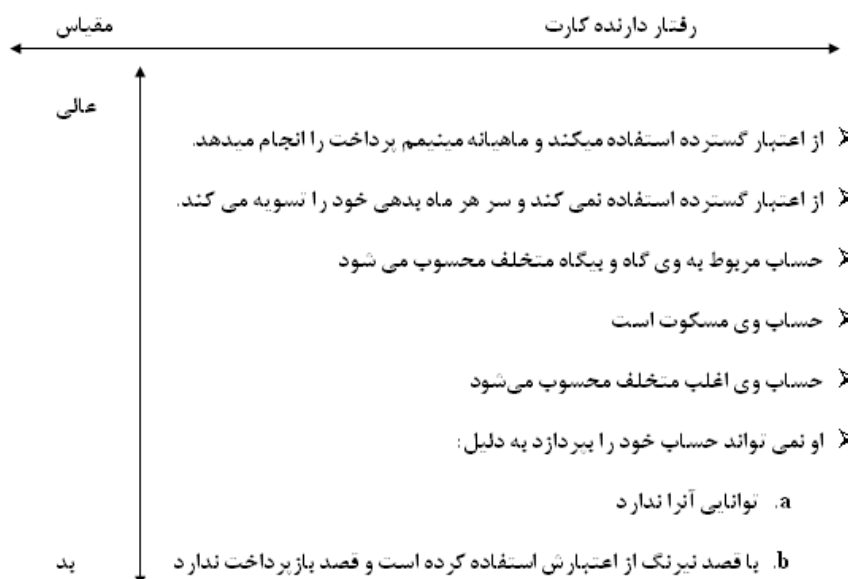
۳. کارگزار تهاتر یا تسویه: در مواردی که صادر کننده کارت می خواهد دایره پذیرش کارت را فراتر از منطقه و کشور گسترش دهد، نیازمند بانک و مؤسسه های مالی است که نقش واسطه را در تسویه حساب ایفا کنند. در این موارد، بانک یا مؤسسه مالی واسطه، با پذیرنده کارت (کسانی که صادر کننده کارت را نمی شناسند یا با او قراردادی ندارند) قرارداد می بندد تا در مقابل اسناد دریافتی طبق مقررات، پس از کسر کارمزد، حساب او را بپردازد؛ سپس طبق قراردادی که با صادر کننده کارت دارد، از او باز پس بگیرد. [1]

۴. دارنده کارت:

شخصی که کارت صادر شده از طرف بانک را در اختیار دارد و می تواند آنرا برای پرداخت خرید های انجام شده یا سرویس های مورد نیازش استفاده کند.

رفتار دارنده کارت اعتباری

یک مؤسسه مالی یا بانک صادر کننده به افراد زیادی کارت اعتباری می دهد ولی همه این افراد به صورت یکسان از کارت استفاده نمی کنند و قابل دسته بندی هستند. نمودار زیر رفتار دارنده کارت و دسته بندی دارنده کارت بر اساس رفتار دارنده کارت را مشخص می کند.

تاریخچه کارتهای اعتباری :

صنعت کارت پرداخت الکترونیک یک صنعت نوپا می باشد که در 50 سال اخیر پا گرفته است. این صنعت زمانی شروع شد که تجار اعتبار دهی به مشتریان خود را با اجازه دادن به آنها برای شارژ خرید های خود در یک حساب که بوسیله تاجر نگه داری می شد توسعه دادند.

در مورد تاریخچه و شروع استفاده از کارتهای اعتباری در سطح جهان نظرات مختلفی وجود دارد و عمده منابع تاریخچه استفاده از کارتها اعتباری را به شرح زیر بیان می کنند.

در سال 1946 آقای John C Biggins برنامه ای با نام "Charge It" در Brooklyn اجرا کرد که بواسطه آن مشتریان می توانستند حساب های مربوط به خود را شارژ کنند .

در سال 1951 Franklin National bank اولین کارت اعتباری مدرن را صادر کرد.

در سال 1960 بانک آمریکا طرحی با نام "Bank Americard" را پایه گذاری کرد که بانکهای خارج از کالیفرنیا بتوانند کارت صادر کنند که این طرح در سال 1977 با نام کارت VISA شناخته شد و با سرعت فوق العاده ای رشد کرد . شانزده بانک دیگر که با بانک آمریکا شراکت نداشتند کارتی را ایجاد کردند که در سال 1979 به Master Card معروف شد.

امروزه اکثر بانکها تلاشی در جهت ورود به بازار کارتهای اعتباری به تنهایی انجام نمی دهند و معمولا با پیوستن به یکی از این دو موسسه اقدام به انتشار کارت می کنند ، دو موسسه ای که از اواخر دهه 80 میلادی فعالیت خود را در سطح جهان گسترش دادند و تمامی عملیات مربوط به Authorization ، Clearing ، Settlement که سبب می شود کارتهای اعتباری در هر پذیرنده کارتی که با این دو موسسه قرارداد دارند قابل استفاده باشند . این دو موسسه استانداردهای لازم برای صدور و پذیرفتن کارتها را نیز تعیین و تدوین کرده و می کنند .

اطلاعات زیر که برگرفته از سایتهای رسمی Visa و MasterCard می باشد میتواند به ایجاد تصویری در زمینه ابعاد پرداخت الکترونیک در سطح جهان کمک نماید.

:VISA

1. بیش از 1/59 میلیارد کارت (بیش از 12 میلیون کارت در خاورمیانه و آفریقا)
2. میزان فروش 4,8 تریلیون دلار آمریکا - بیش از 7 میلیارد دلار در روز
3. 6800 تراکنش در هر ثانیه
4. 20000 موسسه مالی عضو در 170 کشور دنیا ، 25 میلیون پذیرنده کارت و 780 هزار دستگاه خود پرداز
5. 57% سهم بازار که 42% آن مربوط به ایالت متحده می باشد
6. حدود 6000 نفر پرسنل در 40 مرکز در سرتاسر جهان [5]

:MasterCard

1. 817 میلیون کارت در سرتاسر جهان
2. میزان فروش نزدیک به 2 تریلیون دلار
3. بیش از 44 میلیون تراکنش در روز
4. حدود 4800 نفر پرسنل
5. بیش از 25 میلیون پذیرنده در سراسر جهان [6]

کارتهای اعتباری در ایران :

سابقه اعتبار دهی بانکها در ایران بر خلاف کشورهای پیشتاز در این زمینه ، وجود ندارد . در گذشته کشور ما بجای بانکها و مؤسسات مالی ، این فروشندگان کالا و خدمات بودند که به مردم اعتبار می دادند . اعتبار به این مفهوم که در روستا ها مردم مایحتاج خود را از فروشندگان تامین می کردند و وقت برداشت محصول نسبت به تسویه حساب اقدام می کردند . اعتبار دهی بانکها به مردم بنا به دلایلی که مطرح خواهیم کرد نتوانست در جامعه ایران آنطور که باید و شاید گسترش پیدا کند .

اولین کارتی که در ایران به عنوان کارت اعتباری مطرح شد ثمین کارت بود که توسط شرکت ایز ایران وابسته وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در سطح نیروهای مسلح عملیاتی شد . این کارت در حقیقت یک نوع شارژ کارت بود و امکان تقسیط نداشت .

هدف از راه اندازی ثمین کارت در سطح نیرو های مسلح ، خدمت سانی به نیروهای مسلح بود تا بتوانند در راستای رعایت شئونات در خور نیروهای مسلح و حذف چرخه پول نقد از سطح ستاد نیروهای مسلح بتواند مفهومی مشابه مساعده به این نیروها را ارائه شود .

هم اکنون در کنار ثمین کارت ، چند بانک دیگر نیز به ارائه چنین کارتهایی اقدام کرده و یا در حال اقدام هستند .

برخی علل عدم توسعه کارتهای اعتباری در ایران :

بنا بر آمار موجود در خوشبینانه ترین حالت در کشورمان حدود 500000 شارژ کارت و حدود 250000 کارت اعتباری در سطح جامعه وجود دارد که این تعداد در قیاس با 32000000 کارت اعتباری در کشور ترکیه که دارای فاکتورهای جمعیتی و اقتصادی و تکنولوژیک مشابه کشور ماست ، تفاوت بسیار فاحشی را نشان می دهد [4] که این تفاوت فاحش ناشی از عللی است که تعدادی از آنها در زیر مطرح می شود:

۱. مسائل شرعی :

شبه غیر شرعی بودن شاید مهمترین مشکل در سر راه گسترش کارتهای اعتباری در ایران می باشد [3] . نظر به قباحت زیاد ربا در نزد مسلمین ، شبه ربوی بودن معاملات کارتهای اعتباری مساله ای است که بسیاری با استناد به آن به مخالفت با رواج این کارتها می پردازند .

در مورد کارتهای اعتبار نیز چون خاستگاه اصلی این کارتها کشورهای غیر اسلامی بوده اند روابط حقوقی حاکم بر معاملات کارتهای اعتباری در مواردی منتهی به ربا و خلاف شرع است ، بر این اساس ، ضرورت دارد راه حل های فقهی برای استفاده از کارتهای اعتباری پیدا شود . در این جهت محققان و کارشناسان بانکداری اسلامی با استفاده از قراردادهای مجاز فقهی چند راه حل پیشنهاد کرده اند [1]:

1. طراحی کارت اعتباری براساس قراردادهای بیع و حواله و جریمه تأخیر تأدیه؛
2. طراحی کارت اعتباری براساس قراردادهای بیع و جعاله و جریمه تأخیر تأدیه؛
3. طراحی کارت اعتباری براساس قراردادهای بیع نسبی، ضمانت و وکالت؛
4. طراحی کارت اعتباری براساس قراردادهای خرید و فروش وکالتی؛
5. طراحی کارتهای اعتباری براساس قرارداد فروش وکالتی؛
6. طراحی کارت اعتباری براساس قراردادهای بیع نسبی و حواله؛

7. طراحی کارت اعتباری براساس بیع نسبه و خرید دین (تنزیل).

شبهات ربوی بودن معاملات کارتهای اعتباری در حالی صورت می‌گیرد که تعریفی دقیق از ربا در قوانین جمهوری اسلامی ایران وجود ندارد در حقیقت تشخیص سود از ربا فوق العاده مشکل می‌باشد و اصولا علمای عظام و مراجع تقلید حق اظهار نظر راجع به مباحث فوق را دارند. لازم به ذکر است کارتهای اعتباری که فعلا در کشورمان ارائه می‌شوند با اعمال تغییراتی در مفاهیم جهانی آن ارائه میشود تا تغییرات مانند عدم امکان نقد کردن اعتبار، وجود لزوم تسویه حساب در یک بازه مشخص و ... را نام برد

مسائل قانونی:

در قوانین جاریه جمهوری اسلامی چیزی به نام کارتهای اعتباری وجود ندارد و تنها موضوعی که نزدیکترین مفهوم به کارتهای اعتباری را دارد "کارت بانک ویژه" می‌باشد.

شاید مهمترین علتی که کارتهای اعتباری در قوانین جاری جایگاهی ندارند ریشه در مشکلات شرعی داشته باشد، چرا که بانک مرکزی وظیفه دارد تضمین کند که در بانکها و موسسات ایران به عنوان یک کشور اسلامی معاملات ربوی و غیر شرعی انجام نمی‌شود و مراجعه کنندگان به این مراکز به صرف اینکه در یک کشور اسلامی فعالیت بانکی انجام می‌دهند، فعالیتشان فعالیت شرعی و اسلامی و خارج از شبهات ربوی بودن است. و لذا بانک مرکزی نمی‌تواند خود چنین فرضی کرده و قانونی وضع کند یا پیشنهادی بدهد.

3. فرهنگ سازی:

عموم مردم کشور بعضا حتی اقشار تحصیلکرده و دانشگاهی از وجود کارتهای اعتباری تقریبا بی اطلاع هستند، متاسفانه در کشور ما در موارد زیادی، کارتهای اعتباری به کارتهایی اطلاق می‌شوند که هیچ تناسبی با کلمه اعتبار ندارند و همه این کارتها، از نوع پیش پرداخت هستند نه اعتباری مانند انواع کارتهای بانکی، کارت تلفن، کارت مترو و ... فرهنگ سازی در زمینه بانکداری الکترونیک در کشور ما متولی واحدی ندارد و با توجه به هزینه‌های بسیار کلان تبلیغات و اطلاع رسانی؛ کمتر بانک یا موسسه اقتصادی سعی در این مهم دارد و مشکل ظریف دیگری نیز در این میان وجود دارد به این صورت که اصلا معلوم نیست تبلیغات و فرهنگ سازی یک بانک آن هم با هزینه‌های بسیار گزاف به سود سایر بانکها تمام نشود فرض کنید بانک A برای خدمات الکترونیک ارائه شده تبلیغ می‌کند و مشتری با دیدن این تبلیغات به استفاده از این امکانات ترغیب می‌شود ولی به بانک B مراجعه می‌کند که شاید تلاش چندانی هم در جهت فرهنگ‌سازی و تبلیغات انجام نداده است. به نظر می‌رسد نهادی مانند بانک مرکزی عهده دار این وظیفه باشد که مسئولان بانک مرکزی اعتقاد دارند قانون چنین تکلیفی برای آنان مشخص نکرده است.

4. عدم درک درست از فلسفه درآمدی کارتهای اعتباری

پیشتر گفته شد که یکی از راه‌های درآمد صدور کارتهای اعتباری کارمزدی است که موسسه صادر کننده کارت از پذیرندگان کارتها دریافت می‌کنند، با توجه به دولتی بودن اکثر بانک‌های فعال در کشور ما و مقدم بودن خدمت رسانی بر کسب درآمد در لیست وظایف این بانک‌ها سبب شده است، تعدادی از این بانکها به اخذ هزینه از پذیرندگان کارت بابت خریدهایی که از POS های متعلق به این بانک انجام می‌شود اعتقادی نداشته باشند و آنرا در راستای خدمت رسانی به مشتری تلقی کنند و این مساله برای موسساتی که با سرمایه گذاری‌های خود امید به کسب درآمد از این راه را دارند بسیار ثقیل می‌باشد.

ریسکهای اجرایی کارتهای اعتباری:

با فرض حل مشکلات شرعی و قانونی گسترش کارتهای اعتباری با ریسکهایی دیگری نیز روبرو است که اگر تدابیر لازم برای مقابله با این مشکلات اندیشیده نشود می تواند خطر ساز شود.

کارتهای اعتباری هم برای صادر کننده کارت و هم برای دارنده آن ، در بردارنده ریسکهایی است که تعدادی از این ریسکها مانند ریسک تقلب ، سوء استفاده نزدیکان ، حملات هکرها و ... می توان نام برد و کارتهای اعتباری به عنوان یک نمونه از کارتهای بانکی مواجه با این ریسکها نیز می باشند. اما مهمترین ریسکی که صادرکنندگان کارتهای اعتباری در کشور ما با آن مواجهند ریسک عدم پرداخت بدهی و اعتبار می باشد . به علت نوپا بودن این صنعت در ایران جامعه آماری مناسبی برای محاسبه میزان دقیق این ریسک وجود ندارد و بانکها و موسسات فعال در این زمینه تمایلی به ارائه آمار سالهای اخیر ندارند ولی طبق آنچه که شنیده شده است میزان بسیار بالای این ریسک است .

مشتریان فعلی کارتهای اعتباری ؛ اغلب پرسنل و کارمندان شرکتهای معتبری هستند که بواسطه ضمانت شرکت و یا سازمان خود موفق به اخذ کارت اعتباری شده اند ، به بیان دیگر موسسات ارائه کننده کارتهای اعتباری سیاست های بسیار سختگیرانه در مورد انتخاب مشتری اعمال می کنند که خود این مساله یکی از دلایل عدم گسترش بازار این کارتها می باشد .

از علل ریسک بالای عدم بازپرداخت بدهی کارتهای اعتباری می توان موارد زیر را نام برد

مسائل حقوقی :

با ذکر تعاریفی به بررسی این مشکل می پردازیم : از لحاظ حقوقی یک برگه ای که به آن سند می گویند اعتبارات مختلفی دارد یک سند می تواند:

1. یک سند عادی باشد
2. یک سند رسمی باشد
3. یک سند رسمی لازم الاجرا باشد
4. یک سند رسمی لازم الاجرا با پشتوانه اجرایی باشد

هر کدام از این اسناد درجه اعتباری خاص خودش را دارد به عنوان مثال اگر کسی با اتکا به یک سند عادی ادعایی را علیه شخص دیگری انجام دهد ؛ شخص مدعی علیه (خواننده) می تواند سند را انکار کند یا به اصطلاح حقوقی بار اثباتی سند عادی برعهده مدعی می باشد در حالیکه در اسناد رسمی مدعی علیه نمی تواند سند را تکذیب کند و بار اثباتی سند رسمی به عهده مدعی علیه می باشد.

در مورد کارتهای اعتباری ادعای طلب در دادگاه با یک ارائه کننده سند عادی هیچ تفاوتی ندارد ، با چنین توصیفی می توان دریافت که وصول مطالبات تا چه اندازه می تواند مشکل ساز باشد و ریسک عملیاتی وصول بسیار بالا رود.

عدم وجود بانکهای اطلاعاتی جامع راجع به عملکرد مالی افراد جامعه:

در بسیاری از کشورهای پیشرفته سامانه های اطلاعاتی در دسترس هستند که این سامانه ها شامل اطلاعات حقوقی ، اطلاعات مربوط به هویت وام گیرندگان و استعمال اعتبار و رفتار وام گیرنده در ارتباط با حسابهای اعتباری جمع آوری می شود این بانکهای اطلاعاتی در بر دارنده کلیه اطلاعات اعم از مثبت و منفی در مورد عملکرد یک فرد می باشد و واضح و مبرهن است با وجود چنین سیستمهایی افراد جامعه میدانند هر رفتار منفی قابل ثبت در این سامانه می تواند عواقب بسیار بدی برای آنها داشته باشد به عنوان مثال تاخیر یک نفر در پرداخت اقساط یک موسسه مالی می تواند به راحتی شانس اخذ تسهیلات برای آن فرد را از یک بانک دیگر را به صفر برساند.

به بیان دقیق تر با استناد به چنین بانک اطلاعاتی غنی، افراد جامعه را می توان رتبه بندی و اعتبارسنجی کرد، کشور ما در حال حاضر فاقد چنین مکانیزم هایی داشتن هویت دیجیتالی برای افراد جامعه می باشد این هویت دیجیتالی در کشوری مثل آمریکا به نوعی از بیش از 100 سال پیش وجود داشته است و افراد جامعه با Social Security Number شناسایی می شدند و این در حالی است که برای تشخیص یک فرد در کشور ما نیاز به 6 آیتم اطلاعاتی می باشد. و در حال حاضر کسانی که به اطلاعات ثبت شده سازمانها و بانکها دسترسی دارند، مثالهای بسیار زیادی از شباهت اسمی افراد با هویت های مختلف در ذهن خود دارند، شاید ذکر این نکته از قول یکی از مسئولان بانک مرکزی جالب باشد که تعداد مشتریان یک بانک؛ تنها با یک نام و نام خانوادگی یکسان به رقم 12000 نفر می رسد. هرچند در سالهای اخیر با تخصیص کد ملی در جهت این مشکل اقدامات خوبی شده است ولی هنوز استفاده از آن اجباری نیست و همه افراد از شماره خود اطلاع ندارند.

نیاز فوق در کشورهای پیشرفته با وجود شرکت های اعتبار سنجی برآورده می شود

موسسات اعتبار سنجی :

زمانی که فردی برای دریافت اعتبار به یک موسسه اعتباردهی مراجعه می کند، موسسه اعتباری تصویری درست و مشخصی از مشتری خود ندارد. آیا این مشتری کلاهبردار است؟ آیا این مشتری توان پرداخت تعهدات خود را خواهد داشت؟ آیا پرداخت تعهدات و اقساط به صورت منظم عمل خواهد کرد؟ و سئوالاتی از این جنس که جواب دادن به آنها به راحتی امکان پذیر نیست. موسسات اعتبار سنجی راهی برای رسیدن به پاسخ های دقیق این سئوالاتی می باشند موسسه اعتبار سنجی، یک سازمان مستقل است که اطلاعات عمومی، اطلاعات حقوقی، اطلاعات مربوط به هویت، معاملات اعتباری و سوابق پرداختی مشتریان را جمع آوری، نگهداری و اطلاعات گردآوری شده درباره سابقه اعتباری مصرف کنندگان را عرضه می کند [2]، این مرکز، اطلاعاتی درباره چگونگی پرداخت وامها توسط متقاضی از طریق مراکز واگذار کننده اعتبار نظیر بانکها، موسسات پس انداز و وام، تعاونی های اعتبار و لیزینگ و شرکتهای تامین کننده مالی و سرمایه گذاران جزء را جمع آوری می کند. موسسه اعتبار سنجی این اطلاعات را بصورت کامپیوتری ذخیره کرده و پس از پردازش اطلاعات آنرا به عنوان گزارشات اعتباری به واگذار کننده های اعتبار عرضه می کند [8].

نتیجه گیری:

کارتهای اعتباری به عنوان پرسودترین فعالیت بانکداری خرد می تواند در جامعه جوان کشورمان گسترش یابد بشرطی که مشکلات عنوان شده حل شوند. تلاش برای یافتن عقود متناسب با معاملات اعتباری که بتواند مشکلات شرعی این کارتها را حل کند مطمئنا راه را برای سایر مشکلات هموارتر خواهد کرد خوشبختانه هم نهادهای دینی فعال، تا حدی به این مسائل پرداخته اند و هم دست اندرکاران موسسات مالی فعال در این زمینه؛ بر اساس اعتقادات شخصی خود، پیدا کردن روشی برای حلیت اینگونه معاملات را سرلوحه خود قرار داده اند.

با وجود بعضی مجوزهای شرعی که صادرکنندگان اینگونه کارتها از نهادهای مذهبی دارند فعلا مسئولین بانک مرکزی از به رسمیت شناختن کارتهای اعتباری به بهانه مشکلات شرعی خودداری می کند و به نظر نمی رسد که حتی در صورت هموار شدن مسیر حل مشکلات شرعی، بتوان قانون، دستورالعمل و یا بخشنامه هایی کم عیب و نقص تدوین نمود، مطمئنا مطالعات دقیق در مورد ابعاد قانونی مساله دیر یا زود مورد نیاز خواهد بود.

فرهنگ سازی مورد مهم دیگری است که باید با برنامه ریزی و دیدی وسیعتر به آن اقدام کرد. اولین راه حلی که به ذهن متبادر می شود شکل گیری یک متولی واحد در این زمینه است .
با وجود پشتوانه های شرعی و قانونی ،نیاز به قوانین قضایی سفت و محکم برای حمایت از صادر کنندگان مورد نیاز است چرا که مثالهای متعددی وجود دارد که با وجود داشتن مجوزهای شرعی و قانونی به لحاظ ضعف قوانین قضایی به درستی اجرا نمی شوند.
تشکیل موسسات اعتبار سنجی و رتبه بندی افراد ، علاوه بر حل مشکل بالا بودن ریسک عدم پرداخت براحتهی می تواند بسیاری از ناهنجارهای اجتماعی را حل نماید.

منابع :

1. موسویان ، سید عباس ، کارتهای اعتباری در بانکداری بدن ربا ، فصلنامه اقتصاد اسلامی ،سال چهارم بهار ، 1383
2. احمدی زاده ، کوروش ، لزوم تشکیل مؤسسات اعتبارسنجی در کشور ، دنیای اقتصاد ، 1385
3. تسخیری ، محمدعلی ، کارت های اعتباری و دیدگاههای فقهی درباره آن ، مجموعه سخنرانی ها و مقالات هشتمین سمینار بانکداری اسلامی ، مؤسسه عالی بانکداری ، تهران ، 1376 ش.
4. ترکیه و بانکداری الکترونیک ، ماهنامه راه راست ، تیر 1386
5. <http://www.visa.com>
6. <http://www.mastercard.com>
7. <http://www.pec.ir>
8. <http://www.irancreditbureau.com>
9. <http://www.cbi.ir>